Ulakbilge
Sosyal Bilimler Dergisi

20. YÜZYIL BASKI RESMİNDE STANLEY WILLIAM HAYTER VE ATÖLYE 17

Melihat TÜZÜN

Prof. Dr, Trakya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, melihattuzun(at)trakya.edu.tr

Tüzün, Melihat. "20. Yüzyıl Baskı Resminde Stanley William Hayter ve Atölye 17". ulakbilge, 41 (2019 Ekim): s. 727-736.
doi: 10.7816/ulakbilge-07-41-04

Öz

20. yüzyılın en önemli gravür sanatçılarından biri olan S.W. Hayter, gravür sanatında birçok teknik geliştirmiştir. Paris'te 1927 yılında kurduğu gravür atölyesi ile dönemin sanatçılarına baskı resmin olanaklarını keşfetme, yenilikçi teknikleri araştırma ve denemeler yapma imkânı sağlamıştır. Gravürün sadece eserin çoğaltılma yöntemi olmadığı, kendi başına yaratım biçimi olduğu bilincini yerleştirmeye çalışmıştır. Bu araştırmada, 20. yüzyılın baskı resim sanatında S. W. Hayter ve Atölye 17'nin yeri, önemi, geliştirdikleri teknikler, atölye ortamları, Atölye 17'ye devam eden sürrealist, kübist ve soyut dışavurumcu sanatçılardan ve Türk sanatçılarından dikkat çekenlerin kimler olduğu ve gravürleri görsellerle açıklanacaktır. Sonuçta, modernizm döneminde Paris'te ve sonrasında New York'ta baskı resim atölyesi açarak, baskı resmin teknik ve yöntemlerini geliştiren, atölyesini dönemin sürrealist, kübist, soyut dışavurumcu sanatçılarına açarak, baskı resim üretimlerine olanak sağlayan S.W. Hayter ve Atölye 17, baskı resim tarihinde önemli bir yere sahiptir. 1940'larda atölyesini New York'a taşıyarak, Amerika'da sanatçılar tarafından çok bilinmeyen baskı resim yöntemlerini ve ifade olanaklarını, verdiği konferanslarla, düzenlenmesine öncülük ettiği bienallerle, sergilerle tanıtmış ve göstermiştir. S.W. Hayter, baskıresmin kendi başına sanatsal ifade biçimi olduğunu ve sanatçıların bu alanda bireysel tekniklerini geliştirebileceğini göstermiştir. O dönemde Hayter öncülüğünde geliştirilen yöntem ve teknikler, günümüzde pek çok sanatçı tarafından kullanılmaya devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Baskıresim, gravür, atölye, sanat, yöntem

Makale Bilgisi
Geliş: 6 Haziran 2019 *Düzeltme: 2 Temmuz 2019* *Kabul: 11 Ağustos 2019*

© 2019 ulakbilge. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Baskı resim, yüzyıllardır tekniklerini geliştirerek ve ifade olanaklarını zenginleştirerek, sanat disiplinleri arasında yerini almış ve almaktadır. Baskıresim denilince ilk akla gelen teknikler gravür, taş baskı ve ipek baskıdır. Gravür, "resim, grafik ve heykel" disiplinlerinin üçünün ortak paydada birleştiği bir sanat disiplinidir. Tasarımında resimsel dilin ve desenin önemli olmasından dolayı "resme"; çoğaltılabilir ve daha çok kişiye ulaşması açısından "grafiğe"; imgelerin ve kompozisyonun plakaların üzerine oyularak, kazınarak yapılandırılmasıyla da "heykele" yakınlık gösterir. Başlangıçta sanat eserlerinin daha çok kişiye ulaşması için çoğaltma yöntemi olarak geliştirilen baskı resim teknikleri, 20. yüzyılda kendi başına bir sanat disiplini olarak görülmeye başlamıştır. Bunda S.W. Hayter'in rolü yadsınamaz. 20. yüzyılın sanatının önemli gravür sanatçılarından biri olan S.W. Hayter, gravür alanında pek çok teknik geliştirmiştir. Paris'te 1927 yılında kurduğu Atölye 17 ile dönemin sanatçılarına gravür yapmanın olanaklarını göstermiş, yenilikçi teknikler üzerine araştırmalar ve denemeler yapma imkânları sağlamıştır. Hayter'in o dönemde açtığı Atölye 17, kendisinden sonra gelen pek çok sanatçıya örnek teşkil etmiştir. Farklı ülkelerden Paris'e ve New York'a gelen sanatçıların buluştuğu, farklı dilleri konuşsalar bile sanatın evrensel dilini kullanarak bu atölyede baskı resim çalışmaları yapma imkanı buldukları bir atölye olmuştur. Bu makalede araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Basılı kaynaklar ve elektronik ortamda yayınlanmış kaynaklar aracılığıyla literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen verilerin analizi ve düzenlenmesi önem sırasına göre yapılmıştır. Çalışmada görsel veri analizine de yer verilmiştir.

Gravür Sanatçısı Olarak William Stanley Hayter (1901-1988)

İngiliz sanatçı W. S. Hayter, 20. yüzyılın en yenilikçi ve en önemli baskı ressamlarından biri olarak kabul görmektedir. Sanata olan ilgisini ressam olan babasından alan sanatçı, başlangıçta farklı disiplinlere yönelerek organik Kimya ve Jeoloji diplomalarını almıştır (mchampetier.com. 2019). Hayter 1922'den 1925'e kadar, Orta Doğu'da büyük petrol şirketleri için çalışmış burada tecrübe ettiği boya ve yağın kimyasal ve fiziksel özelliklerini daha sonra çeşitli baskı tekniklerini geliştirmek için kullanmıştır.

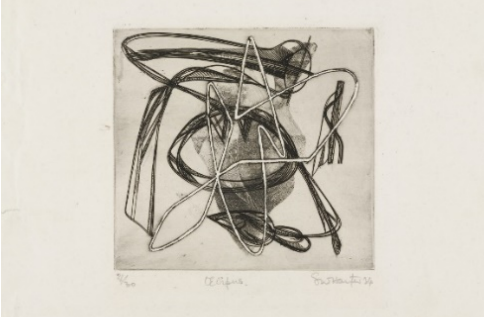

Resim 1: S.W. Hayter, Oedipus, 1934 [1]

Resim 2: S.W. Hayter, Cronos, Asitli kazı, yumuşak vernik ve Burin, 1944 [2]

Kariyerini bıraktıktan sonra 1926'da Paris'e yerleşmiştir. Sanatla ilgilenmeye karar vermiş ve farklı sanatçıların atölyelerinde devam etmiştir. Hayter, 1926 yılında Paris'te Giacometti'nin stüdyosuna devam eden sanatçı geleneksel teknikleri öğrenmeye başlamış ve Akademi Julien'e kabul edilmiştir. Akademiye devam ederken daha sonraki sanat hayatını etkileyecek dönemin önemli sanatçıları ile arkadaşlık kurmuştur. Hayter'in arkadaşları arasında Balthus, Giacometti, Calder, Anthony Gross ve Joseph Hecht gibi dönemin önemli sanatçıları yer almaktadır. Aynı yılda Hecht'in stüdyosunda çalışırken kendi gravür tekniğini geliştirmiştir. Joseph Hecht ve Jacques Villon'un atölyesinde gravürle tanıştıktan bir yıl sonra baskıresim stüdyosu açmaya karar vermiştir.

Hayter, paylaşmayı, deneyimlemeyi ve araştırma yapmayı seven bir kişi olarak, stüdyosunu herkese açmıştır. Stüdyosu doğal olarak bir eğitim ve değişim yeri haline gelmiş ve atölyesinde yüzlerce sanatçı çalışmıştır. Hayter,

[1] https://www.moma.org/collection/?classifications=8&high_contrast=false&locale=es&page=386 (Erişim: 13.10.2019)
[2] https://www.swanngalleries.com/news/2011/10/atelier-17-europe-early-years/ (Erişim: 13.10.2019)

1927'de Paris'te atölyesinin olduğu caddenin numarasını verdiği Atelier 17'de, tekniğini anlattığı deneysel atölye çalışmaları yapmıştır. Geleneksel gravür tekniklerini geliştirmiş, gravürcü oyma aleti olarak bilinen burini etkin kullanarak kendi üslubunu geliştirmiştir. Geleneksel siyah-beyaz gravür tekniklerini, modern sanat estetiğine uyarlamıştır (Resim 1-2).

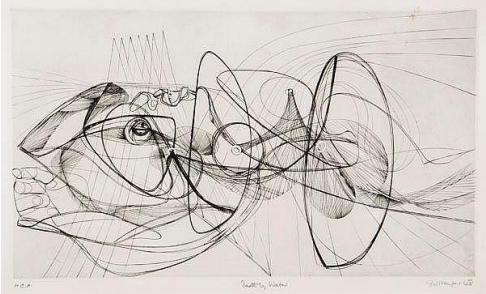

Resim 3: S.W. Hayter, Suda Ölüm, 1948/1976, Asitli kazı ve Burin, 13 7/8" x 23 7/8" [3]

Yves Tanguy ve André Masson aracılığıyla Paris'te sürrealizm ile tanışan Hayter, otomatizm ve hareketle ilgilenmiştir. Bu dönemde, şiddetli görüntülerini İspanya İç Savaşı'nın dehşetinden ve Faşizmin yükselişinden almıştır (artsy.net. 2019). İkinci Dünya Savaşı sırasında, atölyesini New York'a taşıyan sanatçı, soyut dışavurumculuktan ve otomatizme dair teorik yazıları ile birlikte Jackson Pollock'a ve pek çok Amerikalı sanatçıya örnek olmuştur. Atelier 17 de 1934 yılında Oedipus adlı seri gravür çalışması yapmış, geliştirdiği kendi tekniğini etkin olarak kullanmıştır. Eserleriyle, Sürrealizm ve Soyut Dışavurumculuk akımına dâhil edilebilen sanatçı, gravürlerinde teknik olarak kuru kazı, asitli kazı, leke baskı, yumuşak vernik teknikleri kullanmış ve geliştirmiştir.

20. yüzyılın en önemli sanatçısı olan Picasso'nun 1934-1939 yılları arasında asistanlığını yapmıştır. Bu tarihler arasında kendi çalışmalarına da devam eden Hayter, Joan Miró, Hans Arp, Yves Tanguy, Alberto Giacometti, Maxs Ernst, Trevelyan ve Peterdi gibi sanatçıları etkilemiştir.

Resim 4: S.W. Hayter, Gece "Güve" , 1946, Derin Oyma ve İpek Baskı, 6" x 4 1/2" [4]

Resim 5: S.W. Hayter, Anatomi Dersi, 1954/55, Renkli Şablon Baskı ve Derin Oyma 15 1/2" x 11 ½ [5]

Üstteki baskı resimlerde elin bilekten otomatik hareketleriyle, direkt plaka üzerine burin veya sivri uç ile çizimler yapan sanatçı, çizginin griden siyaha uzanan renk skalasında ifade gücünü olabildiğince yüksekte tutmuştur (Resim 3).

Renkli baskı resimlerde kendi keşfi olan renkli intaglio tekniğini kullandığı gibi, örneklerde de görüldüğü gibi

[3] http://www.tyrusclutter.com/haytercollectionexhibit.html (Erişim: 14.10.2019)
[4] https://www.mutualart.com/Artwork/Winged-Figures--Personnages-ailes-/FD33929D1F628C58 (Erişim: 13.10.2019)
[5] https://www.bebbfineart.co.uk/ArtPiece.php?ID=992 (Erişim: 14.10.2019)

renkli ipek baskıyı ve şablon baskıyı da kullanmıştır (Resim: 4-5). Renkli intaglio tekniğinde, tek plaka üzerine birkaç rengi, boyanın farklı oranda yağ ile karışması ile vizkozite (akışkanlık) değerlerinin farklığından ve birbirine karışmaması özelliğinden yararlanmıştır.

S. W. Hayter, otomatizmin hem teorisini hem de pratiğini savunurken; bu Sürrealist tekniği, soyutlamanın etkileyici gücü ile birleştirmiştir. Deneysel, kendiliğinden hareketlerle direkt plaka üzerine çalışmalar yapmıştır. Hayter, Amerika Birleşik Devletleri'nde bir seri eğitim konferansı da düzenlemiş, Chicago ve Brooklyn' de ders vermiştir. 1950'ler den 60'lara kadar, baskı resim bölümlerinin kurulmasını sağlamıştır. Sergiler ve yarışmalarda jüri üyeliği de yaparak baskı resim çalışmalarına dikkat çekmiştir. Bu sergilerin en itibarlı olanı Brooklyn Ulusal Baskı Müzesi ve Cincinnati Renkli Litografi Bienali'dir (Communications, 2011). Bunlar, baskı sanatlarının daha çok tanınmasına yardımcı olmuş ve ülke genelindeki baskı resim sanatçılarının tekniklerinin çeşitliliğinin düşünülenden çok daha fazla olduğunun fark edilmesini sağlamıştır.

Paris'te Atelier 17 ve Sanatçıları

S. W. Hayter ve 26 yaşındayken Paris'te kurduğu Atölye 17, atölyede çalışan sanatçılar ve S. W. Hayter'in sanatçı kişiliğinin oluşmasındaki rolüyle, 20. yüzyıl sanat olayları içerisinde önemli bir yere sahiptir. Döneminde çok fazla sanatçı bu atölyeye devam etmiştir. Atelier 17'de çalışan yüzlerce sanatçının listesini oluşturmak, büyük ölçüde sergi kataloglarından ve Stanley William Hayter tarafından sağlanmıştır.

Atelier 17'nin yenilikleri arasında en çok göze çarpan, renkli çukur baskı yöntemi olan ve aynı plaka üzerinde çeşitli renklerin kullanıldığı bir aşındırma tekniğidir. Atölye 17, sanatçılara, yeni teknikleri geliştirerek denemeler yapabilmek, baskı resimlerinin plakalarını oluşturmak ve basarak çoğaltmak için teknik olanaklar sağlamaktadır. Atölye 17'de çalışmak isteyen herhangi bir sanatçı, atölyeye kabul edilmeden önce S.W.Hayter tarafından bir takım uygulama sınavlarından geçirilmektedir. Deneyimli ve acemi sanatçılar, birlikte çalışarak, aralarında oluşan işbirliği ile yaratıcı bir araştırma ruhu oluşturmuşlardır. Atölyede her gün bir asistan veya çalışan, sanatçılara yardımcı olarak teknik konularda tavsiyelerde bulunmaktadır. Atölyeye devam eden sanatçıların her biri kendi ritmine göre çalışarak kendi eserlerini üretmişlerdir.

Atölye 17'de çalışma yöntemi, tekdüzeliği teşvik etmekten uzak, her bireye kendi özgün eserlerini yaratma imkânı sağlar. Sanatçılar, teknikleri bire bir kendileri uyguladıkları için süreci uygulamalı olarak deneyimlemiş ve tekniğin olanaklarını nasıl kullanabileceklerini öğrenmişlerdir.

Resim 6: Joan Miró, Kardeşlik, Asitli Kazı, 1939 [6]

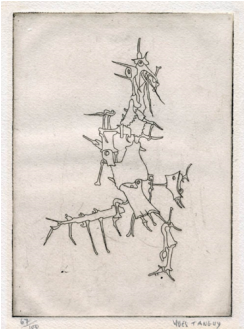

Resim 7: Yves Tanguy, Çığır Açan Kaya Efsanesi, Asitli Kazı 1947 [7]

S. W. Hayter, Atelier 17'de çalışanlara ortak bir atmosfer yaratmıştır. Teknikler, görüntüler ve yöntemler birbirlerini etkileyen sanatçılar tarafından serbestçe paylaşılmış ve baskıyı geliştirmek için birlikte çalışılmıştır. S.W. Hayter ve Atelier 17'ye devam eden sanatçılar, gravürde çukur baskı tekniklerini daha çok kullanmışlar ve yeni yöntemler geliştirmişlerdir. Sürrealizmin etkisiyle, psişik otomatizmin ve sanatçının bilinçdışı zihninin, bilinçli düşünce, niyet veya ön taslaklar olmadan geliştirdiği bir görüntüyü ortaya çıkarmak için elini metal plaka üzerinde otomatik hareketlerle yönlendirebileceği inancı ve uygulamaları ile eserler üretmişlerdir (Farrell, 2016).

[6] https://www.moma.org/collection/works/illustratedbooks/16439?locale=en (Erişim: 14.10.2019)
[7] https://www.liveauctioneers.com/price-guide/yves-tanguy/25498/?page=3 (Erişim: 13.10.2019)

Paris'teki Atölye 17'de, atölyenin daimi sanatçıları olduğu gibi sonradan ve zaman zaman atölyeye çalışmaya gelen sanatçılar da vardır. Birçok sanatçı bu atölye ortamında birlikte çalışma imkânı bulmuşlardır. Bunlar arasında otomatik çizim tekniklerini beraber deneyip geliştirdikleri Joan Miró, André Masson, Max Ernst, Hans Arp, Yves Tanguy, Alberto Giacometti, Victor Brauner, Gabor Peterdi ve Julian Trevelyan gibi sanatçılar da vardır. S.W. Hayter düzenlediği atölye çalışmaları, dönemin sanat çevresinde ilgiyle karşılanmıştır. 1929 yılında Joan Miro, Hans Arp ve Yves Tanguy, Atelier 17'de baskı resim yapmaya başlamışlardır. Sanatçıların eserlerinde kullandıkları biçimsel dili gravürlerinde de devam ettirdikleri görülmektedir.

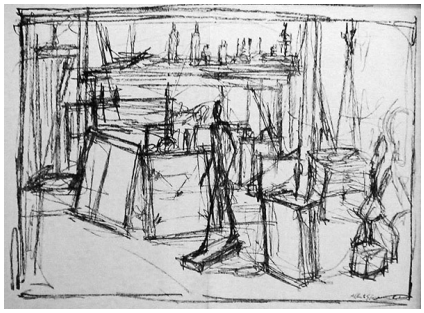

Resim 8: Alberto Giacometti, Victor Mee'nin Müzayede Evi, 1951 [8]

Resim 9: Julian Trevelyan, Gravür Sınıfı, 1973[9]

Miro, otomatizme dayanan çizimlerinde, çocuk resimlerine benzer imgelerini direkt plaka üzerine tek çizgi ile yapmıştır (Resim 6). Tanguy ise daha keskin, sert ve sürreal rahatsız edici biçimler oluşturmuştur (Resim 7). Her iki sanatçı da kuru kazı ve asitli kazı tekniklerini kullanmışlardır.

Giacometti, ekpresif yaklaşımla mekân ve figürlerini, çizginin tonal değerleri ve perspektif ile ifade etmiştir (Resim 8). Ernst ise salyangoz formunda biçimini, dokusu yumuşak vernikle alınmış bir tül ile arkasına saklamıştır. Doku, yüzeyde dalga etkisi yaratmış, siyah konturların dikkat çektiği salyangoz, su içinde dalgalanan etkisiyle güçlü bir kompozisyon oluşturmuştur (Resim 10).

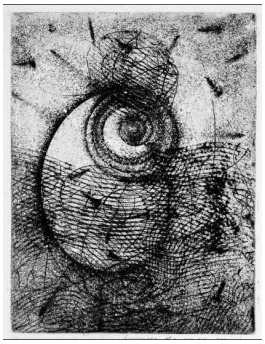

Resim 10: Max Ernst, 1961[10]

Resim 11: Gabor Peterdi, Umutsuzluk (Despair) I, 1938 [11]

Trevelyan ise baskı resim atölyesinde çalışan üç kişiyi ve atölye ortamını, renkte ekleyerek olabilecek en yalın ifade ile göstermiştir (Resim 9). Peterdi ise yüzünü elleri ile kapatmış bir figürle, siyah beyazı, dokuyu çok iyi kullanarak, etkili bir imge oluşturmuştur (Resim 11).

[8] https://www.irishtimes.com/life-and-style/homes-and-property/fine-art-antiques/giacometti-sketch-a-highlight-of-cavan-auction-1.3642228 (Erişim: 13.10.2019)
[9] https://armstrongfineart.com/blogs/news/adventures-in-print-collecting-the-david-kabakoff-collection (Erişim: 15.10.2019)
[10] https://tigerloaf.wordpress.com/2011/06/25/seven-graphics-by-max-ernst/ (Erişim: 21.11.2019)
[11] https://www.annexgalleries.com/inventory/detail/18884 (Erişim: 15.10.2019)

Atölyenin sanatçıları genellikle doğrudan plaka üzerinde çalışarak ve sürekli yeni deneyimler ve teknikler aramışlardır. Atelier 17'nin yenilikleri arasında göze çarpan, aynı renkte bir baskı yöntemi olan ve aynı plaka üzerinde çeşitli renklerin kullanıldığı bir aşındırma tekniğidir. Renkli İntaglio denilen bu teknik günümüzde baskı resim sanatçıları tarafından kullanılmaya devam etmektedir. Hayter metodu denilen viskozite tekniğinde, kalıbın rölyefli yapısı ve mürekkeplerin farklı yağ oranlarından kaynaklanan birbirleriyle karışmazlığı sonucundan yararlanılarak, aynı kalıbın farklı bölümlerine farklı renkler verilir. Her bir renk için farklı sertlikte merdane kullanılır.

New York'ta Atölye 17 ve Sanatçıları

S. W. Hayter, 1939'da Atölye 17'nin Paris'teki faaliyetlerini askıya almış ve atölyeyi 1940'ta New York'a taşımıştır. "Belki de 20. yüzyıl baskı resim tarihinin en önemli olayı S. W. Hayter'in Atölye 17'yi Paris'ten New York'a taşımasıdır. Kendisini bir sürrealist olarak kabul ettiği için (çünkü kompozisyonlarının temelini oluşturmak için otomatizmi kullandı), sürrealist grubun çoğunu Atölye 17'de toplamıştır. Atölyede baskı resim yapılırken, ortak sorunlar da tartışılmış, birkaç Amerikalı sanatçı tartışmalara katılmış ve S.W. Hayter'in gravür tekniklerini merak ederek denemek istemişlerdir" (Castleman, 1988, 128). Atölye 17, hem Avrupalı hem de Amerikalı sanatçılar için önemli bir buluşma noktası olmuştur. New York'ta Avrupalı göçmenlerin, kısa süre sonra Louise Bourgeois, Robert Motherwell, Louise Nevelson, Rothko, Gorky ve Jackson Pollock'un dâhil olduğu sanatçılarla birleştiği Atölye 17'de, direkt plaka üzerine el hareketinin otomatik hareketleri ile ortaya çıkan imgelerin baskıları yapılmış ve soyut ekspresyonizm etkileri atölye çalışma ortamında kendini hissettirmiştir.

Resim 12: Jackson Pollock, İsimsiz, Strathmore kağıdına Serigrafi, 1951 (1964 basım)[12]

Resim 13: Mauricio Lasansky, Sol y Luna, Asitli Kazı, Kuru Kazı,Yumuşak Vernik, Leke Baskı,1945.[13]

Amerika Birleşik Devletleri'nde baskı resim geleneği, 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında tam olarak gelişmiş değildir. "Çok az sayıda Amerikalı sanatçı, baskı yapmayı değerli bir çaba olarak görmüş, aksine zaman ve zahmete değmeyen yeni ve zorlu bir süreç olduğunu düşünmüşlerdir. Sanatçılar, genellikle çalışmalarını yeniden üretmenin bir aracı olarak baskı yapmayı düşünmüşler ve bunun için profesyonel baskı makinelerini kullanmışlardır" (Communications, 2011).

S. W. Hayter'in baskı resimlerinden etkilenen Amerikalı sanatçılardan biri de Jackson Pollock'tur (Resim 12). Sanatçı soyut dışavurumcu, organik biçimleri; baskı resimlerinde çizgi ve siyah beyazın tonal değerleri ile ifade etmiştir. S. W. Hayter'in yeni kurduğu New York Atölye 17, baskı resmi çok iyi bilmeyen ve basımcılık ile yeni tanışan Amerikalı sanatçılar arasında önemli bir yere sahiptir. Pek çok ressam, baskı işinin zorlu teknik gereksinimlerini sağlayamadığı için baskı resim yapamamış, Atölye 17'nin açılması ile buna imkân bulmuşlardır. Yaptığı gravürlerde S.W.Hayter etkisi görülen Mauricio Lasansky, 1943'te Arjantin'de evini terk etmeden önce geliştirdiği figüratif yaklaşımından vazgeçmeyerek, Hayter'in burin ile direkt plaka üzerine kendiliğinden hareketlerle yaptığı çizimlerden etkilenerek, kendi üslubunu geliştirmiştir (Castleman, 1988: 130) (Resim 13). 1950 yılında Atölye 17, New York'tan Paris'e taşınarak yeniden kurulmuştur. 1988'de S. W. Hayter'in ölümüne kadar aynı adla pek çok sanatçının uğrak noktası olmuştur. Sanatçının ölümü üzerine kurucusu olduğu Atölye 17

[12] https://www.brooklynmuseum.org/opencollection/objects/102152 (Erişim: 15.10.2019)
[13] http://www.artnet.com/artists/mauricio-lasansky/sol-y-luna-oaXcDj4MXSi5LbSk2RAO4A2 (Erişim: 15.10.2019)

"Atelier Contrepoint" olarak yeniden isimlendirilmiştir (ateliercontrepoint.com. 2019). Günümüzde Paris'te baskı resim ve çeşitli sanat atölye çalışmalarının yapılmaya devam edildiği bir atölyedir.

S.W. Hayter Atölye 17'ye Devam Eden Türk Sanatçılar

Türkiye'den ünlü heykeltraş Ali Teoman Germener ve Ressam Asım İşler, Fransa'ya eğitim için gittiklerinde S.W. Hayter Atölye 17'ye devam etme fırsatı bulmuşlardır.

Ali Teoman Germener (1934-2018)

Ünlü heykeltraş Ali Teoman Germener, 1949-1954 yıllarında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümünde Rudolf Belling, Zühtü Müridoğlu ve Ali Hadi Bara'dan eğitim almış, 1960 yılında Paris'e Fransız Hükümeti'nin desteği ile gitmiştir. 1961-1965 yılları arasında École des Beaux-Arts'a devam etmiş ve René Collamarini'nin atölyesinde heykel ve W. S. Hayter'in atölyesinde gravür çalışmaları yapmıştır. Gravürlerinde daha çok kuru kazı ve asitli kazı tekniğinin kullanıldığı sanatçının eserlerini, İstanbul Grafik Sanatları Müzesinde (İMOGA) görmek mümkündür. Eserlerinde gerçek dışı hayvansı biçimler ve doğaüstü garip yaratıklar dikkat çekmektedir.

Resim 14: Ali Teoman Germener, Serigrafi, 50x70, 1977 [14]

Asım İşler (1941-2007)

1966 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisini bitiren İşler, Cemal Tollu, Neşet Günal ve Sabri Berkel gibi hocalar ile çalışma imkanı bulmuştur. 1970 -74 yılları arasında Devlet Avrupa Sınavı'nı kazanmış, sanat eğitimi için Paris'e gitmiştir. Paris Güzel Sanatlar Akademiside yağlıboya, S. W. Hayter ile Atelier 17'de gravür ve litografi çalışma imkânı bulmuştur. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi gravür atölyesinin 2003 yılına kadar hocalığını sürdürmüş, S. W. Hayter'in geliştirdiği teknikleri, özellikle tek plaka ile renkli baskı yönteminin MSGSÜ gravür atölyesinde, öğretilip uygulanmasını sağlamıştır.

[14] https://imoga.org/products/copy-of-ali-teoman-germaner-34 (Erişim: 16.10.2019)

Resim 15: Asım İşler, Metal Gravür, 55x40 cm [15]

Resim 16: Asım İşler, Gravür, 49x48 cm [16]

Sonuç

20. yüzyılın en yenilikçi ve en önemli baskı ressamlarından biri olarak kabul edilen W. S. Hayter ve Atölye 17, kendisinden sonra gelen pek çok sanatçıya örnek teşkil etmiştir. Farklı ülkelerden Paris'e ve New York'a gelen sanatçıların buluştuğu, farklı dilleri konuşsalar bile sanatın evrensel dilini kullanarak, baskı resim çalışmaları yapma, deneme, uygulama imkânı buldukları bir atölye olmuştur.

Atölye 17'de pek çok teknik geliştirilmiş, kübistlerin, sürrealistlerin ve soyut dışavurumcu sanatçıların, sanatı tartıştıkları, eserlerinin gravürlerini yaptıkları, döneminde sanatçılar arasında oldukça popüler bir atölyedir.

Sonuçta, modernizm döneminde Paris ve New York'ta baskı resim atölyesi açarak, baskı resmin teknik ve yöntemlerini geliştiren, atölyesini dönemin sanatçılarına açarak, baskı resim üretimlerine olanak sağlayan S.W. Hayter ve Atölye 17' nin baskı resim tarihi açısından önemi yadsınamaz.

S.W. Hayter, baskıresmin kendi başına sanatsal ifade biçimi olduğunu ve sanatçıların bu alanda bireysel tekniklerini geliştirebileceğini göstermiştir. O dönemde geliştirilen yöntem ve teknikler günümüzde pek çok sanatçı ve kurum tarafından kullanılmaya devam etmektedir.

Kaynaklar

Caselman, R. (1988). The Prints of The Twentieth Century. London; Thames and Hudson

Communications, S. (2011). New York'ta Atelier 17: Katologdan Notlar. Swann Müzayede Galerileri. https://www.swanngalleries.com/news/2011/10/atelier-17-in-new-york-notes-from-the-catalogue/ (Erişim: 16.10.2019)

Farrell, J. (2016). Expanding Possibilities: Stanley William Hayter and Atelier 17. https://www.metmuseum.org/blogs/ruminations/2016/workshop-and-legacy-stanley-william (Erişim: 14.10.2019)

https://www.artsy.net/artist/stanley-william-hayter (Erişim: 20.08.2019)

http://www.ateliercontrepoint.com/17index.html) (Erişim: 20.08.2019)

https://www.mchampetier.com/biography-StanleyWilliamHayter.html?PHPSESSID=506be24eb5cd6cc1a64f86f06d021fe7 (Erişim: 20.08.2019)

Görsel Kaynaklar

https://www.moma.org/collection/?classifications=8&high_contrast=false&locale=es&page=386 (Erişim: 13.10.2019)

https://www.swanngalleries.com/news/2011/10/atelier-17-europe-early-years/ (Erişim: 13.10.2019)

http://www.tyrusclutter.com/haytercollectionexhibit.html (Erişim: 14.10.2019)

https://www.mutualart.com/Artwork/Winged-Figures--Personnages-ailes-/FD33929D1F628C58 (Erişim: 13.10.2019)

[15] http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=1005 (Erişim: 16.10.2019)
[16] http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=1005 (Erişim: 15.10.2019)

https://www.bebbfineart.co.uk/ArtPiece.php?ID=992 (Erişim: 14.10.2019)

https://www.moma.org/collection/works/illustratedbooks/16439?locale=en (Erişim: 14.10.2019)

https://www.liveauctioneers.com/price-guide/yves-tanguy/25498/?page=3 (Erişim: 13.10.2019)

https://www.irishtimes.com/life-and-style/homes-and-property/fine-art-antiques/giacometti-sketch-a-highlight-of-cavan-auction-1.3642228 (Erişim: 13.10.2019)

https://armstrongfineart.com/blogs/news/adventures-in-print-collecting-the-david-kabakoff-collection (Erişim: 15.10.2019)

https://tigerloaf.wordpress.com/2011/06/25/seven-graphics-by-max-ernst/(Erişim:21.11.2019)

https://www.annexgalleries.com/inventory/detail/18884 (Erişim: 15.10.2019)

https://www.brooklynmuseum.org/opencollection/objects/102152 (Erişim: 15.10.2019)

http://www.artnet.com/artists/mauricio-lasansky/sol-y-luna-oaXcDj4MXSi5LbSk2RAO4A2 (Erişim: 15.10.2019)

https://imoga.org/products/copy-of-ali-teoman-germaner-34 (Erişim: 16.10.2019)

http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=1005 (Erişim: 16.10.2019)

http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=1005 (Erişim: 15.10.2019)

Ulakbilge
Sosyal Bilimler Dergisi

STANLEY WILLIAM HAYTER AND WORKSHOP 17 IN 20TH CENTURY PRINT MAKING

Abstract

One of the most important engravers of the 20th century, S.W. Hayter, during his time, developed many techniques in the art of engraving. With the engraving Atelier 17 he established in Paris in 1927, he enabled the artists of the time to discover the possibilities of print making and to research and experiment with innovative techniques. He tried to place the consciousness that engraving is not only a method of reproduction of the work, but a form of creation on its own. In this study, the importance of William Hayter and Workshop 17 in 20th century print making art, the techniques they developed, the workshop environments, the surrealist, cubist and abstract expressionist artists who continued to Atelier 17 and Turkish artists will be explained with visuals and engravings. As a result, S.W. Hayter opened a print making studio in Paris and later in New York, developed techniques and methods of print making, and opened the studio to surrealist, cubist, abstract expressionist artists of the time. S.W.Hayter and Atelier 17 have an important place in the history of print making. In the 1940s, he moved his studio to New York and introduced and demonstrated the methods and expressions of print making, which are not known to many artists in America, through conferences, biennials and exhibitions.S.W.Hayter showed that printmaking is a form of artistic expression in itself and that artists can develop individual techniques in this field. The methods and techniques developed by Hayter at that time continue to be used by many artists today.

Keywords: Printmaking, etching, studio, art, method